

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/3281/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék 2.K.700.214/2024/12/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A törvényes képviselője útján eljáró kiskorú indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Veszprémi Törvényszék 2.K.700.214/2024/12/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1 A kiskorú indítványozót (az alapügy felperese) az apai nagyszülő családba fogadta, a hatóság családba fogadó gyámul a nagymamát rendelte ki. Az indítványozó az elhunyt nagypapa jogán 2022. január 20. napján árvaellátási igényt terjesztett elő a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatóságánál (a továbbiakban: hatóság), amely a 2022. augusztus 25. napján kelt – 110/406299-1/2022. iktatószámú határozattal módosított – 110/361723/2022. iktatószámú határozatával az árvaellátás iránti igényt elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy az indítványozó azért nem jogosult árvaellátásra, mert az elhunyt nagyszülő életében a családi pótlékot az indítványozó után a vérszerinti szülő kapta, így a gyermeket nem a nagyszülő, hanem a vérszerinti szülő háztartásában élőknek kell tekinteni.
- [3] Az indítványozó keresete alapján a Veszprémi Törvényszék a 2023. május 31. napján kelt, 2.K.701.164/2022/12. számú ítéletével (a továbbiakban: előzményi ítélet) ezt a határozatot megsemmisítette és a hatóságot új eljárásra kötelezte. A megismételt eljárásra azt az iránymutatást adta, hogy az árvaellátás megállapítására irányuló kérelmet ismételten meg kell vizsgálni és az új eljárásban tisztázni szükséges, hogy az indítványozót az elhunyt nagyszülő ténylegesen eltartotta-e a saját háztartásában, az

indítványozó mióta él közös háztartásban a nagyszülőkkel, a gyám nyilatkozata szerinti nagyszülői nevelés, gondozás miben nyilvánult meg, illetve ehhez az édesanya különélése, az édesapa személyes körülményei mennyiben hatottak közre.

- [4] A hatóság megismételt eljárása eredményeként a 2024. január 2. napján kelt 110/810/2024. iktatószámú határozatával az indítványozó árvaellátás iránti igényét elutasította. Indokolásában arra hivatkozott, hogy az indítványozónak az édesanyja személyében tartásra köteles és képes hozzátartozója van, ezért az elhunyt nagyszülő jogán nem jogosult az árvaellátásra. A hatóság a határozatot – az indítványozó keresete alapján – a 2024. február 20. napján kelt 110/810-1/2024. iktatószámú határozattal saját hatáskörben az indokolási rész tekintetében módosította (a határozat érdemi részét nem érintve), figyelemmel arra, hogy az indokolása nem tartalmazta az előzményi ítéletre történő utalást és az ítéletbe foglalt iránymutatást, valamint az alperes által új eljárásában lefolytatott vizsgálatot, bizonyítást, illetve azt, hogy annak során milyen bizonyítékokat szerzett be, és azokat miként értékelte.
- [5] Az indítványozó keresete nyomán eljáró Veszprémi Törvényszék a 2024. július 5. napján kelt, 2.K.700.214/2024/12/II. számú ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az indítványozó alaptalanul sérelmezte, hogy a hatóság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, ugyanis a módosító határozat ezen jogsérelmet orvosolta, az indokolás kiegészítése beépült a módosított határozatba. Ugyanígy alaptalannak tartotta azt az állítást, hogy hatóság a tanúbizonyítás során tett tanúvallomásban foglaltakat nem vette figyelembe, illetőleg azzal összefüggésben téves következtetést vont volna le. Indokolása értelmében jelen perben már a vizsgálat tárgyát képezte az árvaellátás azon konjunktív feltétele is, hogy a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója van-e (az nem volt kérdéses a Törvényszék szerint, hogy a másik feltétel, nevezetesen a nagyszülői háztartásban nevelés megvalósult). Álláspontja szerint a hatóság ezzel kapcsolatban helytálló következtetést vont le és megalapozott döntést hozott, mivel a perbeli esetben van az anya tartási kötelezettségéről rendelkező hatályos bírósági döntés. A Törvényszék szerint azonban az indítványozó következetesen figyelmen kívül hagyta ennek a feltételnek a létét, pedig a törvényes képviselője az anyát terhelő tartási kötelezettséggel és annak összegével tisztában volt, hiszen a megismételt eljárás során maga nyilatkozott róla, hogy az anya – annak ellenére, hogy tartásra lenne köteles – nem támogatja gyermekét és nem is gondoskodik róla. Kifejtette azt is, hogy a tartásra való képességet nem befolyásolja, hogy az előzményi ügyben ténylegesen nem az édesanyjánál helyezték el az indítványozót.
- [6] 1.2. Az indítványozó a Törvényszék ítéletének meghozatalát követően az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, XIX. cikk (1) bekezdés, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés sérelmét állította. Az indítványozó az Alkotmánybíróság hiánypótlásra

történő felhívása után indítványát kiegészítette. Indítványában az Alaptörvényben biztosított jog vélemezett sérelmek megvalósulását az alábbiak szerint indokolta.

- [7] Álláspontja szerint a Törvényszék eljárása során nem tartotta tiszteletben a fegyveregyenlőség elvét, továbbá *contra legem* jogalkalmazással hozott határozata sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, melynek folytán határozata szubsztanciális mértékben sértette meg a szociális biztonsághoz való alapjogát, valamint a jogorvoslathoz való alapjogát is.
- [8] Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésében szabályozott szociális biztonsághoz való jog sérelmének oka szerinte, hogy a Törvényszék figyelmen kívül hagyta az előzményi ítéletben és a Kúria precedensképes ítéletében hivatkozottakat. Véleménye szerint az eljáró bíróság az Alaptörvénnyel ellentétesen értelmezte a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI törvény (a továbbiakban: Tny.) 54. §-ának rendelkezéseit. Kifejtette, hogy a Törvényszék eljárása és ezzel kapcsolatos jogértelmezése *contra legem*, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata által is megfogalmazott jogbiztonság, valamint a jogállamiság elvébe is ütközik. Ezeken túl a normavilágosság alkotmányos alapelvét is jelentősen megkérdőjelezi szerinte a bírósági határozat. Előadta, hogy jogi és ténybeli előadásait, beadványait a Törvényszék nem, illetve nem kellő mértékben vette figyelembe. Erre és a vonatkozó normák helytelen értelmezésére alapozva szerinte a döntés az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkébe is ütközik, az sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [9] Álláspontja értelmében az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslatnak formailag és szubsztanciálisan tartalmaznia kell a jogsérelem orvosolhatóságát. Ügyében azonban az érdemi döntés rendelkező részében a Törvényszék a tárgyi jog írott normáival és a történeti tényállással ellentétes döntéseket hozott és méltányosságot sem gyakorolt irányában, lényegében kiüresítette ezen alapjog tartalmát. Ez egyúttal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében is rögzített jogállamiság elvébe is ütközik szerinte.
- [10] Álláspontja szerint a Törvényszék teljesen figyelmen kívül hagyta azon tényt, hogy az indítványozó gyermek tartására ténylegesen képes hozzátartozója nincs. Előadta, hogy a kiskorú gyermek nevelését és gondozását legalább 10 éve nagyszülőként az indítványozó törvényes képviselője intézi, neveli, gondozza, míg az édesapa legalább négy éve nem is a városban él, a gyámhatóság pedig 2022. január 13. napján az indítványozó gyámjául is a nagymamát rendelte ki. Az indítványozó gyermeket az anyja elhagyta, 2013 óta nem gondoskodik róla, ennél fogva értelmezhetetlennek és alaptörvény-ellenesnek tartja azon bírósági jogértelmezést, amely szerint azon oknál fogva nem jár az árvaellátás, mert az édesanya személyében tartásra köteles és képes hozzátartozója van a gyermeknek. Szerinte ez a gyakorlat tulajdonképpen kétszeresen is büntetni kívánja a kiskorú gyermeket. Számára elfogadhatatlan az a jogértelmezés, amely szerint a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója lenne csak azért, mert a bíróság a gyermeket elhagyó anyát kötelezte tartásdíj

fizetésére. Véleménye szerint a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozójára vonatkozó tételt együttesen kell értelmezni, azaz a képesség megléte is szükséges.

- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtotta be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [13] Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]. Az indítvány a XIX. cikk (1) bekezdés, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Ugyanakkor az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {lásd például: 3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]}, ami jelen ügyben nem teljesült. Ez alapján ez az indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja előírásainak. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont], továbbá tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont]. Az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. Ugyanakkor az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdése állított sérelmével kapcsolatban egyáltalán nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást, mindösszesen arra szorítkozott, hogy az általa felvázolt történeti tényállás egyes elemeit összefüggésbe hozta az jogorvoslathoz való jogra vonatkozó alaptörvényi rendelkezéssel. Az indítványozó az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésében foglalt szociális biztonsághoz fűződő jogának sérelmét pedig mindössze a jogszabály szövegének általa helyesnek vélt értelmezésére alapozta, de nem indokolta meg sem azt, hogy miért ez az értelmezés következik az Alaptörvény rendelkezéséből, sem pedig azt, hogy önmagában ez miért vezet az alapvető jogának sérelméhez. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja előírásainak. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint lényegében

a XIX. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (7) bekezdésére alapított indítványozói érvek is csak a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének alátámasztására szolgálnak, ezért ezeket az Alkotmánybíróság ebben a körben vette figyelembe.

- [14] Az indítvány egyebekben – Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. §]. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [15] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel a panasz tartalmára és az Alkotmánybíróságnak a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos, részletesen kimunkált esetjogára. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétely felvethető-e.
- [17] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattel (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. E körben ugyanakkor az

Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni {lásd például: 3370/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [27]}.

- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azért állította, mert szerinte a Törvényszék *contra legem* értelmezte a vonatkozó jogszabályt. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában az eljáró Törvényszék azon jogértelmezését vitatta, miszerint az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben az indítványozó édesanyját tartásra képesnek kell tekinteni. Az eljáró Törvényszék ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének eleget téve, alkotmányjogi értelemben kellő részletességgel indokolta meg azon álláspontját, hogy miért utasítja el az indítványozó keresetét. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ugyan röviden bemutatta, hogy a támadott, rá nézve hátrányos bírói döntést miért tartja törvénytörőnek (*contra legem*-nek), azonban az alkotmányjogi panasz arra vonatkozóan már nem tartalmaz alkotmányjogi szempontú indokolást, hogy a támadott bírói döntés miért vált egyben az alaptörvény-ellenesség szintjét is elérően önkényessé, *contra constitutionem*-mé, többek között a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően.
- [19] A Törvényszék részletesen megindokolta a jogi álláspontját az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben. Önmagában az a tény, amely szerint az indítványozó a Törvényszék jogértelmezésével, a bizonyítékok számbavételével és mérlegelésével kapcsolatos álláspontjával nem ért egyet, alkotmányjogi panaszra még nem szolgáltathat alapot. Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában az eljáró bíróság tényállás-megállapítását és bizonyíték-értékelését kifogásolta, amely azonban kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén, függetlenül az indítványozó állításainak helytállóságától vagy helytelenségétől.
- [20] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott – figyelembe véve a Törvényszék ítéletében kifejtett indokolását –, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítvány az eljáró bíróság döntésével kapcsolatban nem alkotmányossági, hanem törvényességi, szakjogi kifogásokat fogalmaz meg. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2025. szeptember 9.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró